

ESTROGEN TA’SIRLI DORI VOSITALARINING KONTENT TAHLILI

Ramazonova Shahzoda Shoyim qizi¹,

Umarova Firuza Alisherovna²

1. Toshkent farmasevtika instituti, 1-bosqich magistratura talabasi

2. O`z.R FA qoshidagi o`simlik moddalari kimyosi instituti, Farmasevtika fanlari nomzodi, dotsent

Annotatsiya: Ayollar va o`smir qizlar orasida uchraydigan estrogen gormoni buzilishi bilan bog`liq kasalliklarda ishlatiladigan estrogen ta`sirli dori vositalarining kontent tahlili amalga oshirildi.

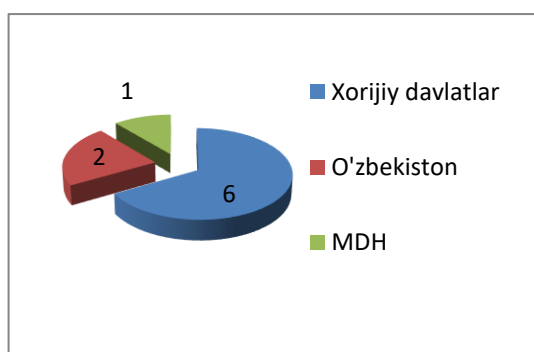
**Kalit so`zlar:** kontent tahlil, reestr, estrogen ta`sir, xalqaro patentlanmagan nomi, dori shakli

Mavzuning dolzarbligi: Barchamizga ma`lumki, so`nggi yillarda ayollar orasida estrogen gormon funksiyasi buzilishi bilan bog`liq kasalliklar uchrashi ko`paymoqda. Estrogen gormoni ayol jinsiy gormonlaridan biri bo`lib, asosiy vazifasi balog`atga yetish jarayonida ikkilamchi jinsiy organlar shakllanishini ta`minlashdir. Shuningdek ayollik jozibasi, hayz sikli, homiladorlik jarayonlarida ham muhim ahamiyatga ega. Bu gormon organizmda yetarli bo`lmasa ayollarda joziba yo`qolib, erkaklarga xos jihatlar shakllanadi, ikkilamchi jinsiy bezlar gipoplaziyaga uchraydi. Aksincha me`yordan oshib ketsa tuxumdon va bachadonda xavfli o`smalar shakllanadi. Ushbu holatlar oldini olish maqsadida estrogen ta`sirli bir qancha dori preparatlar ishlab chiqarilmoqda.

Ishning maqsadi: Aholini yetarli miqdorda estrogen ta`sirli dori vositalari bilan ta`minlashda O`zbekiston Respublikasi Farmasevtika bozori segmentining bir qismini tashkil etuvchi estrogen ta`sirli dori vositalari (ETDV) kontent tahlilini o`tkazish izlanishimizning asosiy maqsadidir.

Usullari: Oldimizga qo‘ygan maqsadga erishish uchun 2021-yil №25 sonli “O‘zbekiston Respublikasi dorivositalari va tibbiyot buyumlari davlat reestri” da hamda “Видадь ма’lumotnomasi O‘zbekistondagi dori vositalar bo‘yicha” da keltirilgan ma’lumotlar asosida antianginal dori vositalar assortimenti content tahlil usulida o‘rgandik.

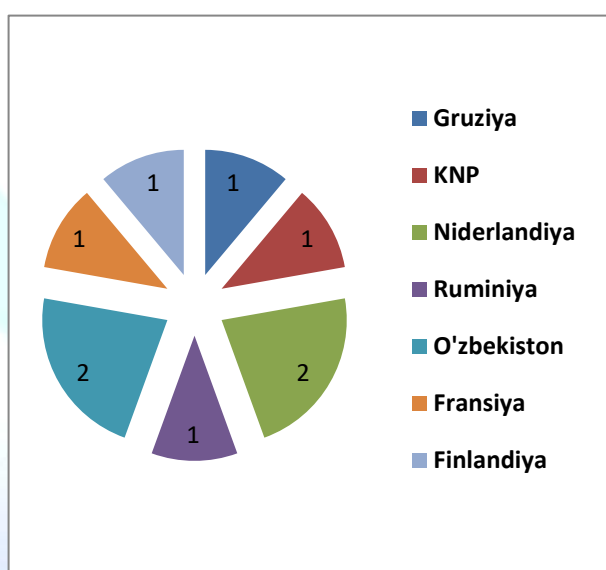
Tajriba qismi: Tahlil natijasida ETDV assortimenti 9 tani tashkil etishi aniqlandi. Bu dori vositalar mahalliy, MDH va chet el davlatlari doirasida quyidagicha:

Xorijiy davlatlar	6	66.667%
O'zbekiston	2	22.222%
MDH	1	11.111%

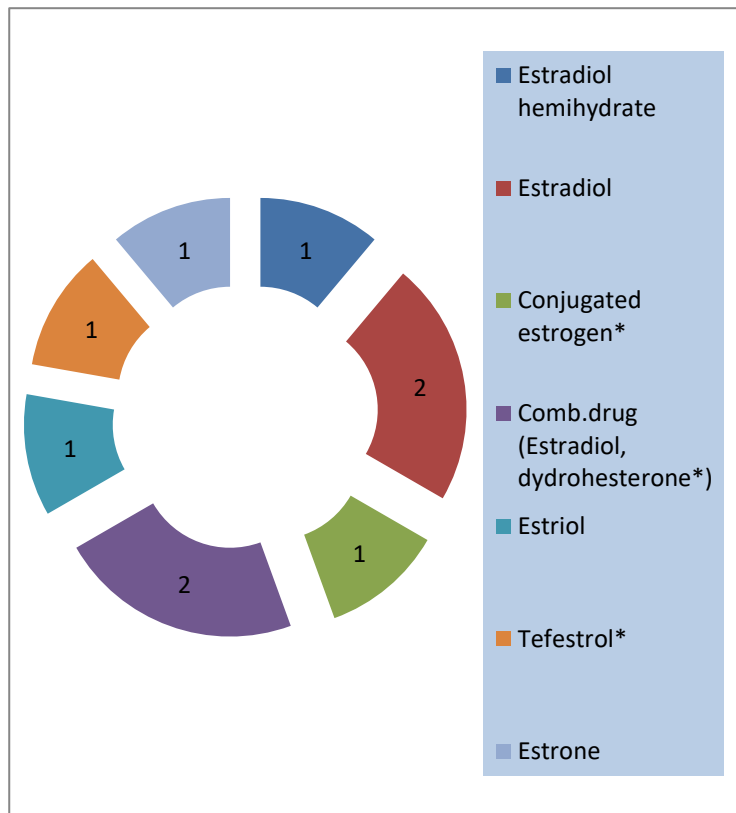
Diagrammadan ko‘rishimiz mumkinki, ETDV ning 6 tasi (66.66%) xorijdan, 1 tasi (11.11%) MDH davlatlaridan keltirilishini va 2 tasi (22.22%) mahalliy ishlab chiqariladi.

ETDV ishlab chiqariladigan davlatlar kesimida tahlil qilinganda 7 ta davlatdan olib kelinishi aniqlandi.

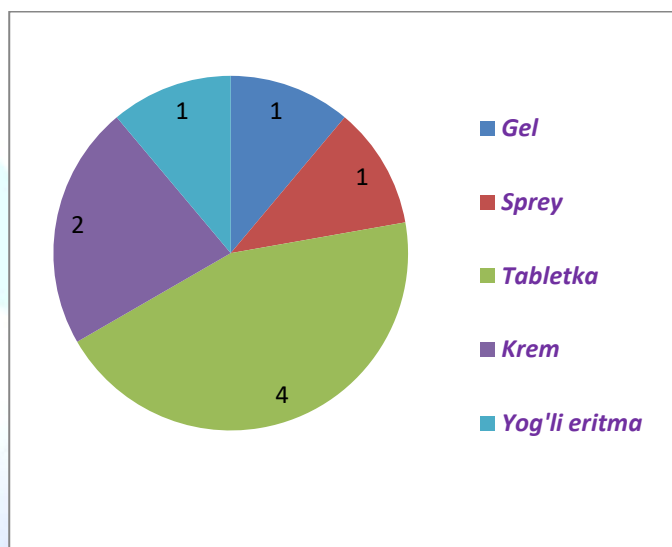
Gruziya	1
KNP	1
Niderlandiya	2
Ruminiya	1
O'zbekiston	2
Fransiya	1
Finlandiya	1

ETDV xalqaro patentlanmagan nomi bo'yicha 7 ta guruhga ajratildi:

Estradiol hemihydrate	1
Estradiol	2
Conjugated	1
Comb.drug (Estradiol, dydrohesterone*)	2
Estrone	1
Estriol	1
Tefestrol*	1

Dori shakliga ko'ra ETDV quyidagi guruhlarga bo'lindi:

Gel	1	11.11%
Sprey	1	11.11%
Tabletkka	4	44.44%
Krem	2	22.22%
Yog'li eritma	1	11.11%

Dori shakliga ko'ra tabletkalar son jihatdan ko'pchilik (4 ta 44.44%) ni tashkil etdi.

Mahalliy ishlab chiqariladigan 2 ta preparatdan biri – normariol DV Pharmacon LLC, OOO firmasi tomonidan, tefestrol esa O'zkimyofarm firmasi tomonidan ishlab chiqariladi.

Farmasevtik assortimentimiz (ETDV) ning yangilanish indeksini quyidagi formula orqali aniqlab oldik

$Iя=Ня/Нум$

Iя- yangilanish indeksi,

Ня-oxirgi 5 yilichida ro'yxatdano'tgan ETDV soni,

Нум-ETDV umumiy soni. Bunda quyidagicha natijaga ega bo'ldik:

$Iя=6/9=0.66667$ Demak ETDVlarining yangilanish indeksi 0.66667 ni tashkil etib, bu ko'rsatkich oxirgi 5 yil ichida assortimentning 66.667% ga yangilanganligini ko'rsatadi.

Xulosa: Estrogen ta'sirli dori vositalari assortimenti kontent tahlil usulidao'rganildi. Tahlil asosida O'zbekiston Respublikasi tibbiyot amaliyotida qo'llanilishga ruxsat etilgan ETDV assortimentining tarkibiy tuzilishi, kengligi, firmalarning ulushlari, dorishakllari aniqlanib, nomenklaturaning sifat va miqdor ko'rsatgichlari baholandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zaynutdinov X.S., Umarova Z.F. O'zbekiston Respublikasi tibbiyot amaliyotida qo'llashga ruxsat etilgan antigipertenziv dori vositalari nomenklaturasining tahlili //”O'zbekiston farmasevtik xabarnomasi”.-Toshkent. 2012. -№1

2. O'zbekiston Respublikasida qayd etilgan dori vositalari va tibbiyot buyumlar Davlat reestri= Государственный Реестр лекарственных средства и медицинских изделий: Официальное издание 25.2021.-16- перераб.идоп. Изд.- Ташкент. 2021.-С.9-356

3. Z.U.Mamatqulov, Sh.F.Iskandarova. O'zbekiston Respublikasida qayd etilgan biologic faol qo'shimchalar assortimenti tahlili // “Farmatsevtika jurnali”. –2017 №1 B.3-8

4. M.Sh.Jamoliddinova, X.M.Yunusova,. Mahalliy farmatsevtika bozoridagi nosteroid yallig'lanishga qarshi dori vositalari assortimentining tahlili // “Farmatsevtika jurnali”. –2019 №1 B.5-8

